

**CENTRUL NAȚIONAL
DE EVALUARE
ȘI EXAMINARE**

**DIRECȚIA GENERALĂ
EDUCAȚIE ȘI ÎNVĂȚARE
PE TOT PARCURSUL VIEȚII**

**MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI**

**CONCURSUL DE OCUPARE A POSTURILOR
DIDACTICE/ CATEDRELOR DECLARATE
VACANTE/ REZERVATE ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR**

**PROGRAMA PENTRU
ARTĂ TEATRALĂ - ARTA ACTORULUI**

NOTĂ DE PREZENTARE

Prezenta programă urmărește să înlesnească pătrunderea în teoria modernă a artei actorului, pentru a da posibilitatea profesorilor din învățământul preuniversitar să-și structureze cunoștințele și activitatea didactică în așa fel încât să poată urmări, în mod coerent, un traseu unitar. Finalitatea studiului artei actorului este complexă deoarece :

- aduce o contribuție importantă la formarea personalității tinerilor elevi;
- dezvoltă creativitatea;
- sociabilizează;
- pune în lumină virtualități latente, etc.

În acest scop e foarte important ca Arta Actorului să nu fie privită în chip “tradiționalist” sau “meșteșugăresc”, ca mimare sau ilustrare a unui text sau ca un sistem mai închegat sau mai puțin închegat de “tehnici”. În toate marile școli de teatru contemporane, arta actorului deschide un câmp vast de experimentare, de descoperire și autocunoaștere, de cunoaștere și interrelaționare umană.

În cartea sa “O poetică a artei actorului”, profesorul Ion Cojar spune: “Formarea e un delicat proces de recuperare a totalității umane, a întregului potențial individual, un complex formator de noi deprinderi, specifice unei activități de performanță spirituală și psiho-fizică, de depășire a limitelor omului comun. Clasa de arta actorului e un atelier de experimentare și de recuperare a celor cinci simțuri, a tuturor tipurilor de memorie și imaginație, precum și a tuturor proceselor psihice de prelucrare efectivă, nu doar superficial simbolică și mimată a informațiilor senzoriale obținute prin raportarea corectă, onestă, la obiectele statice și subiectele dinamice, vii, precum și la evenimentele din mediul înconjurător, în relația permanentă cu dinamica situațiilor și prin respectarea strictă a temelor și a regulilor stabilite, până la însușirea mecanismului specific al creativității actorului, acela de a transforma convenția (tema propusă) în realitate psihică procesual obiectivă care determină în mod natural, organic și comportamentele adecvate” (Ion Cojar – „O poetică a artei actorului” Ed. Unitext, 1996).

Programa de față se adresează absolvenților instituțiilor de învățământ superior artistic care vor desfășura activități didactice în cadrul ariei curriculare arte – curriculum diferențiat din învățământul preuniversitar. La elaborarea programei de față au fost luate în

considerare atât cercetările în domeniul curricular, tendințele pe plan internațional, cât și opiniile unor profesori cu o bogată experiență artistică și didactică.

Datorită caracterului preponderent practic al disciplinelor artistice, profesorul trebuie să facă demonstrația că are capacitatea de a parcurge procesul instructiv- educativ la un nivel artistic convingător. De aceea toți absolvenții instituțiilor de învățământ superior, susțin înaintea probei scrise și o probă practică în specialitatea pentru care s-au pregătit, astfel că examenul pentru ocuparea posturilor vacante din învățământul preuniversitar constă în susținerea a două probe:

- a) probă practică (conform anexei la Metodologie);
- b) probă scrisă.

Prezenta programă urmărește:

- consolidarea pregătirii de specialitate corespunzătoare competenței didactice, a profesorului de arta actorului;

- actualizarea bazei teoretice și practice privitoare la aspectele didactice fundamentale care se leagă de realizarea educației viitorului actor sau viitorului consumator de artă;

- corelarea conținuturilor de specialitate cu planul cadru și curriculum-ul național în vigoare;

- aplicarea didacticii specialității în activitatea la clasă, ținând cont de ciclurile curriculare, dar și de nivelul aptitudinilor specifice artei actorului ale elevilor din școlile și liceele de specialitate;

- dezvoltarea capacităților de interpretare intra și interdisciplinare a conținuturilor și de formare a unei culturi curriculare;

- valorificarea conținuturilor disciplinei prin construirea unui demers didactic modern, prin proiectare structurată, prin organizarea unor activități de învățare centrate pe nevoile și interesele elevilor, care să faciliteze învățarea eficientă de către elevi, a conținuturilor specifice disciplinei;

- dezvoltarea capacităților de evaluare a cunoștințelor și deprinderilor dobândite de elevi cu ajutorul întregului set de instrumente și tehnici de evaluare și reglarea demersului didactic pe baza interpretării informațiilor oferite de rezultatele evaluării.

Pentru a realiza transferul deprinderilor artistice, în cadrul căruia se obține modelarea intenționată a personalității elevului ca viitor consumator de artă sau viitor actor, cadrul didactic trebuie să utilizeze forța educativă a exemplului personal. Prin conținuturile puse la dispoziție de prezenta programă, profesorul de arta actorului va produce dovada concretă a faptului că stăpânește în mod profesionist disciplina pe care o predă, înlăturându-se astfel posibile cazuri de impostură sau de degradare în timp a capacităților artistice-interpretative, constituind totodată o garanție a profesionalismului în învățământul artistic.

Prezenta programă este valabilă și pentru absolvenții aparținând minorităților naționale.

COMPETENȚELE CADRULUI DIDACTIC

În procesul de predare- învățare- evaluare cadrul didactic trebuie să:

- cunoască conținuturile științifice ale disciplinei și să opereze corect și adecvat cu limbajul specific necesare praxisului școlar, să motiveze elevii/ elevul în/ pentru formarea deprinderilor și aptitudinilor specifice;
- utilizeze și să dezvolte valențele creative ale elevilor/ elevului în lecția de arta actorului;
- opereze cu analogii stilistice și creative între arte, în perspectivă interdisciplinară , ca o unitate a competenței de specialitate în plan teoretic;
- dețină capacitatea de a construi demersuri didactice interactive și să-și adapteze strategiile didactice la conținuturi;
- utilizeze documentele școlare reglatoare în spiritul principiilor didactice în specialitatea respectivă, pentru aplicarea adecvată a programei școlare în vederea unui demers didactic eficient;
- posede o gândire critică privitoare la creațiile dramaturgiei, având o atitudine reflexivă asupra acestora, precum și disponibilitatea de a transfera în viața socială valori estetice, ca alternative la manifestările de tip kitch.
- aibă capacitatea de a comunica cu clasa /elevul
- posede capacitatea de a funcționa ca element integrator al valorilor culturale în comunitatea locală și națională.

Artă teatrală - Artă actorului
Pentru absolvenții învățământului superior de lungă durată
Posturi/catedre din școli și licee de artă

- Istoria teatrului românesc și a teatrului universal
- Atelierul de artă actorului
- Didactica specialității

ISTORIA TEATRULUI UNIVERSAL

1. Etape în evoluția tragediei antice grecești: Eschil (*Orestia*), Sofocle (*Antigona*) și Euripide (*Medeea*).
2. Modalități de realizare dramatică în teatrul medieval european: valoarea de generalizare a metaforei și parabolei în *mistere* și *miracole*.
3. Aspecte comune și particularități în teatrul renascentist: commedia dell'arte și afirmarea actorului profesionist (Andrea Perrucci: *Despre arta reprezentației dinainte gândite și despre improvizație*); spectacolul religios, spectacolul popular și spectacolul de curte în „secolul de aur” spaniol (Lope de Vega: *Căinele grădinarului*).
4. Teatrul elisabetan și „cazul” Shakespeare: apariția profesioniștilor în teatru (actori, manageri, dramaturgi); arhitectura spațiului de joc; direcții noi de expresie teatrală prin dramaturgia lui Shakespeare – tragedie, comedie, piese istorice (*Hamlet*, *Visul unei nopți de vară*, *Richard al III-lea*).
5. Rolul clasicismului francez în dezvoltarea teatrului. Respectarea normelor în construcția dramatică: Racine (*Fedra*), Corneille (*Cidul*); revoluționarea genului comic: Molière (*Avarul*).
6. Secolul luminilor. Drama burgheză (Diderot: *Nepotul lui Rameau*), comedia sentimentală (Mariveaux: *Jocul dragostei și al întâmplării*) și implicarea socială a teatrului (Beaumarchais: *Bărbierul din Sevilla*).
7. Evoluție și tradiție în teatrul italian: controversa Gozzi (*Regele cerb*) și Goldoni (*Slugă la doi stăpâni*). Teatrul german între politic, social și etic: Goethe (*Faust*).
8. Refuzul normelor, elogiul fanteziei și alianța natură-adevăr în teatrul romantic englez (Shelley: *Familia Cenci*), francez (Hugo: *Hernani*) și rus (Pușkin: *Boris Godunov*).
9. Teatrul rusesc și contribuția lui la evoluția artei scenice: de la Gogol (*Revizorul*) la Cehov (*Pescărușul*) și de la Cehov (*Livada de vișini*) la Gorki (*Azilul de noapte*).
10. De la romantism la realism, de la adevăr psihologic la expresionism: problema libertății individuale și a căutării vocației la Ibsen (*Nora*) și Strindberg (*Domnișoara Iulia*).

11. Repere majore în teatrul de expresie anglo-saxonă al secolului XX: critica socială de la George Bernard Shaw (*Pygmalion*) la „furioșii“ englezi (John Osborne: *Privește înapoi cu mânie*); teatrul american de la tragedia modernă (Eugene O'Neill: *Din jale se întrupează Electra*) la drama omului în societatea contemporană la Arthur Miller (*Vrăjitoarele din Salem*) și Tennessee Williams (*Un tramvai numit dorință*).
12. Poetici ale teatrului contemporan: teatrul epic și noua tehnică de interpretare la Bertolt Brecht (*Micul Organon*); revalorificarea moștenirii lui Shakespeare și poetica spațiului gol la Peter Brook (*Spațiul gol*); teatrul ca „întâlnire magică“ între actor și spectator la Jerzy Grotovski (*Spre un teatru sărac*).
13. Direcții novatoare în teatrul modern și postmodern: de la „măștile“ lui Pirandello (*Șase personaje în căutarea unui autor*) și teatrul absurdului (Eugene Ionesco: *Rinocerii*) până la falimentul umanității în dramaturgia lui Beckett (*Așteptându-l pe Godot*) și intertextualismul postmodern la Heiner Müller (*Hamletmachine*).
14. Arta spectacolului în epoca postmodernă: implicare socială, cercetare, educație, interdisciplinaritate, noi tendințe în opera unor creatori reprezentativi: Augusto Boal (teatrul comunitar), Pina Bausch (teatru dans), Ariane Mnouckhine (Cirque du Soleil), Robert Wilson (teatru-imagie), Robert Lepage (teatrul multimedia). [sursa de informare pentru acest subiect: internet]

ISTORIA TEATRULUI ROMÂNESC

1. Manifestări cu caracter de spectacol în spațiul cultural românesc (obiceiuri populare legate de etapele importante din viața omului și a comunității, în care sunt prezente elemente de spectacol).
2. Rolul teatrului în constituirea statului român modern (programul „Daciei literare“) și primele spectacole în limba română pe teritoriul celor trei principate.
3. Primele școli de teatru: Scoala Filarmonică și Conservatorul Filarmonic-Dramatic (membrii fondatori, profesori, programme, spectacole, elevi).
4. Direcții și reprezentanți ai școlii românești de actorie în a doua jumătate a secolului al XIX-lea: Matei Millo, Mihail Pascaly, Grigore Manolescu, Frosa Vlasto etc.
5. Vasile Alecsandri și rolul său în constituirea unei dramaturgii naționale.
6. Drama istorică românească: teme și eroi reprezentativi la Alecsandri, Hașdeu, Davilla, Delavrancea.
7. Comedia – de la primii dramaturgi la momentul Caragiale.

8. I.L. Caragiale – modalități și procedee comice în „O scrisoare pierdută“, „O noapte furtunoasă“, „D’ale carnavalului“.
9. Modernitatea lui Caragiale – din perspectiva operei dramatice dar și a lucrărilor sale teoretice.
10. Diversificarea genului comic în primele decenii ale secolului XX: Tudor Mușatescu, G. Ciprian, Al. Kiritzescu.
11. Teatrul lui Mihail Sebastian – între comedia lirică și pragmatismul societății interbelice.
12. Eroii exponențiali în dramaturgia lui Camil Petrescu („Ultima oră“, Jocul ielelor“, „Suflete tari“).
13. Dimensiunea filosofico-poetică a pieselor lui Lucian Blaga („Meșterul Manole“, „Anton Pann“ etc.)
14. Teatrul ca parabolă a existenței umane – de la D.R. Popescu la Marin Sorescu.
15. „Comedia umană“ în teatrul post-belic: de la Teodor Mazilu („Proștii sub clar de lună“) la Matei Vișniec („Angajare de clovn“).
16. Direcții în dramaturgia românească de după 1990 – teme, stiluri, proiecte reprezentative.

ATELIERUL DE ARTA ACTORULUI

TEME:

I. Jocurile teatrale

- Sistemul de învățământ bazat pe Jocuri teatrale dezvoltă gândirea, capacitatea de structurare a strategiilor de rezolvare a problemelor, stimulează intuiția, încurajează descoperirea proprie, dezvoltă comportamentul organic (primul pas și cel mai important al dezvoltării artistice), dezvoltă toate abilitățile psiho-fizice necesare relaționării cu mediul înconjurător și cu partenerii de joc (toate aceste capacități fiind apoi translate inconștient, deci fără efort, în viața cotidiană).
- Diferența dintre Joc și joacă (jocul din curtea școlii, jocul de cabană, etc.) – Jocul are reguli proprii, pe care copilul le respectă de bunăvoie. („Gândirea înaintea, prin joc, de la cunoscut la necunoscut, de la previzibil la imprevizibil, de la sigur la problematic, de la nimereală la strategie, jocul nu se asociază facilului și neseriosului, ci creației și

sensibilității” – Solomon Marcus, *Artă și știință*, Ed. Eminescu, București, 1996, pag. 74, 75, 76).

- Caracteristicile jocului – vezi Viola Spolin, *Improvizație pentru teatru* (Unatc Press, 2008), capitolul „Experiență creatoare” (p. 49-66)
- Importanța lucrului în grup (de la jocurile de grup și la cele individuale) – teatrul este o artă colectivă (vezi Stanislavski și Viola Spolin).
- descoperirea instrumentelor de lucru prin intermediul Jocurilor teatrale (Punctul de concentrare – vezi Viola Spolin, op. cit., p. 70)
- arta actorului ca rezolvare de probleme (de la punctul de atenție la PDC și de aici la problema de rezolvat prin acțiune – vezi Viola Spolin, op.cit., p. 68).
- evoluția de la Jocul teatral la exercițiul de improvizație, complex, conținând parametrii **Situației scenice**: Unde, Cine, Ce, Cu ce scop.

II. Exercițiile de improvizație creează deprinderea ca, utilizând PDC-ul, acționând pentru rezolvarea problemei, comportamentul elevului să fie organic (nealerat de situația convențională în care se lucrează, de condiția specifică disciplinei: grupul de lucru poate fi uneori divizat – o parte acționează, cealaltă privește, rămânând partener egal în experiența comună.)

- ambele grupuri vor analiza obiectiv experiența comună (vezi Evaluare – Viola Spolin, op. cit., p. 74, vezi Etichete și/sau Concepte – p. 83, Evitarea Cum-ului – p. 84)
- etapizarea exercițiilor de improvizație se va face de la simplu la complex, această metodă de învățare prin joc având ca obiectiv obținerea manifestării organice a individului, fapt pentru care este în mod necesar o metodă cumulativă, de rezolvare de probleme și descoperire personală: exerciții pentru simțuri, exerciții în care se introduc parametrii situației scenice – Unde, Cine, Ce și apoi, cel mai important, cel care motivează acțiunea scenică și definește Cine-le – Cu ce scop?

În această perioadă, a studiului preuniversitar cu specific teatral, Cine-le va fi întotdeauna persoana, pe principiul stanislavskian „Eu în situația dată”: „Eu sunt, în limbajul nostru arată faptul că m-am situat în centrul condițiilor născocite, că simt că mă găsesc în mijlocul lor, că exist în mijlocul vieții închipuite, în lumea lucrurilor imaginate și încep să acționez în propriul meu nume, pe riscul meu și cum îmi poruncește conștiința.” Stanislavski, *Munca actorului cu sine însuși*, p. 82. Dacă, în timpul studiului persoana devine personaj acesta este un lucru firesc, datorat specificului exercițiilor, dar obținerea Personajului nu va fi în nici un caz un scop în sine. Omul-rol va fi întotdeauna egal cu omul-artist, în infinitatea de combinații posibile ale circumstanțelor situațiilor scenice și ale temelor date. Pentru cursurile cu elevii claselor I-VIII, vezi Viola Spolin, UNATC Press, 2008, capitolul „Copiii și teatrul” (cu subcapitolele „Înțelegerea copilului” – p. 321, „Principii fundamentale pentru copilul-actor” – p. 334, „Atelier pentru copii de 6-8 ani” – p. 344).

III. Abordarea textului

Evoluția de la textul improvizat în cadrul exercițiilor de grup sau individuale care presupun existența elevului în circumstanțele alese sau date ale situației scenice la textul dat (replici scrise de către profesor sau colegi, utile în anumite exerciții) și apoi la textul scris. Gradul

de dificultate al textelor abordate va crește treptat, în funcție de dezvoltarea organică individuală și a grupului.

Etapele utilizării textului scris sau ale textului de autor vor fi următoarele:

- fabule, poezii, povestiri al căror text poate fi împărțit întregului grup (rezultatul nu trebuie să fie „spunerea” unui text, ci jucarea unei situații posibile).
- texte de autor din literatura pentru copii și tineret (în funcție de vârsta fiecărui grup de lucru).

Criteriile de evaluare a situațiilor create vor fi guvernate de principiile enunțate de Jerzy Grotowski – „Cred sau nu cred” și „Înțeleg sau nu înțeleg”.

Dacă abordează texte din dramaturgia românească sau universală, profesorul de arta actorului va ține cont de un criteriu esențial: gradul de dificultate al acestora nu trebuie să depășească capacitatea de înțelegere și rezolvare a problemelor de către elevi. (Altfel, exercițiul de arta actorului va deveni un exercițiu de regie. Pe de altă parte însă, elevii pot fi împărțiți pe grupuri de lucru de maxim 5 persoane, care să realizeze un proiect: să scrie un text, cuprinzând o înșiruire de situații scenice legate de un subiect coerent, să se distribuie ei înșiși și să-l joace. Rezultatul trebuie să fie un exercițiu de maxim 20 de minute).

Elevii liceelor de specialitate trebuie să dobândească, de asemenea, capacitatea de a susține un recital (de minim 15 minute) cuprinzând fabule, poezii, povestiri și un monolog. Textele vor fi alese pe criterii de inteligibilitate și eficiență (personală) a mesajului și vor fi lucrate conform aceluiași principii ale dezvoltării organice:

- Eu în situația dată
- Coerența gândurilor elevului-actor în funcție de datele situației scenice (Ce spun? Cui mă adresez? Cu ce scop?)

IV. Alcătuirea unui antrenament colectiv

Fiecare profesor va formula, în funcție de necesitățile grupului, un antrenament cuprinzând exerciții specifice pentru expresivitatea corporală și verbală. Desigur, jocurile teatrale exersează expresivitatea, iar rostirea corectă este consecința nemijlocită a unei gândiri juste; totuși, exercițiile tehnice au rol ordonator și sprijină dezvoltarea organică și creativă a individului și a grupului. (vezi K.S. Stanislavski, *Munca actorului cu sine însuși*, „Destinderea mușchilor” – p. 132, „Dezvoltarea expresivității trupului” – p. 400, „Plastica” – p. 410, „Dicțiunea și canto” – p. 428, „Vorbirea pe scenă” – p. 450).

DIDACTICA SPECIALITĂȚII ARTA ACTORULUI

1. Procesul de învățământ ca relație între predare-învățare-evaluare. Caracterul formativ-educativ al procesului de învățământ:

- specificul atelierului de arta actorului – experimentarea practică, lucrul în grup, importanța procesului (succesul e rezultatul procesului și este, mai ales la acest nivel, secundar); relația de împreună experimentare între profesor și elevi; specificul învățării artei actorului: descoperirea personală. (vezi Viola Spolin – op. cit., capitolul I „Cele șapte aspecte ale spontaneității”, p. 49)

- dezvoltarea capacităților și aptitudinilor personale (memorie, concentrare, promptitudine, ritm, coordonare, etc.) și formarea unor deprinderi legate de tehnicile teatrului (tehnicile teatrului sunt tehnicile comunicării – vezi Viola Spolin, op. cit., p. 61);
- exersarea relației cu publicul încă de la primele ateliere de arta actorului (publicul este partener de lucru, participant la experiența comună);
- crearea atmosferei creatoare și a premiselor performanței;
- etapele desfășurării unui atelier (antrenament, jocuri teatrale, exerciții de improvizație non-verbale și verbale);
- organizarea și îndrumarea studiului colectiv și individual, pe un parcurs cumulativ, de la simplu la complex (fără a sări etape, pentru a nu periclita dezvoltarea organică).

2. Proiectarea atelierului de arta actorului-demers de organizare anticipată a activității didactice:

- a. cunoașterea programei (lecturare, asimilare) în perspectiva corelării conținuturilor și a activităților de învățare cu obiectivele/competențele acesteia.
- b. proiectarea atelierului prin prisma realizării obiectivelor/competențelor cadru (realizarea unui model de proiectare pentru desemnarea activităților de învățare în care vor fi implicați elevii, a selectării resurselor cele mai eficiente).
- c. strategii didactice de realizare a conținuturilor programei, conforme cu etapele de predare a atelierului. Ordinea problemelor de studiat este stabilită de fiecare profesor în parte în funcție de necesitățile grupului, dar se va ține cont de parcursul propus de Stanislavski și concretizat de metoda Violei Spolin, exercițiile fiind, de asemenea, *adaptate vârstei elevilor*: Orientare, Senzorialitate conștientă, Relație fizică, Relație verbală (toate conduse de principiul Adevărului).
- d. constituirea demersului didactic pentru realizarea unui învățământ centrat pe elev.

3. Metode și mijloace didactice specifice:

- Jocuri teatrale, exerciții de improvizație, repertoriul personal;
- Metodologia specifică atelierului de arta actorului (vezi Viola Spolin, op. cit., p. 66) Rezolvarea de probleme, Indicația pe parcurs, Echipele și prezentarea problemei, Evaluarea, Cadrul fizic al studiului de arta actorului (p. 80), Principii și Puncte de reper (p. 85).
- vizionarea de spectacole – modalitate de formare a capacității de selectare a valorilor artistice (a gustului artistic) și, implicit, modalitate de structurare a personalității elevului;
- corelarea studiului artei actorului cu mijloace de expresie ale altor discipline (literatură, muzică, educație plastică, educație vizuală, design, scenografie, arta costumului, etc.).

BIBLIOGRAFIE DE SPECIALITATE

1. Artaud, Antonin: *Manifestele teatrului cruzimii*; în „Dialogul neîntrerupt al teatrului în sec. XX” (vol. II), Ed. Biblioteca pentru toți, București, 1973
2. Artaud, Antonin: *Teatrul și dublul său*, Ed. Echinox, Cluj-Napoca, 1997
3. Badian Suzana, *Arta mișcării scenice*, EDP, București, 1970
4. Băleanu, Andrei, *Actorul în căutarea personajului*, Editura Meridiane, București, 1971
5. Barba, Eugenio: *O canoe pe hârtie, tratat de antropologie teatrală*, Ed. Unitext, traducerea Liliana Alexandrescu, București, 2003
6. Berlogea, Ileana, *Istoria teatrului universal*, EDP, 1981,1982
7. Berlogea, Ileana, *Teatrul și societatea contemporană*, Editura meridiane, 1985
8. Boal, Augusto: *Jocuri pentru actori și non-actori*; Fundația Concept, București, 2005
9. Brădăeanu, Virgil, *Istoria literaturii dramatice și a artei spectacolului*, vol I-III, Editura Meridiane, 1971
10. Brecht, Bertolt: *Micul Organon pentru teatru*; „Scrieri despre teatru”, Ed. Meridiane, București, 1971
11. Broock, P, *Spațiul gol*, Editura Unitext, 1998
12. Brook, Peter: *Spațiul gol*; editura Unitext, traducerea Marian Popescu, 1997
13. Cojar, Ion: *O poetică a artei actorului*; ed. Paideia în colaborare cu Unitext, ediția a III-a, 1998
14. Colceag, Gelu, *Oameni de prisos în lumina rampei*, UNATC Press, București, 2006
15. Cristea, Mircea: *Teatrul experimental contemporan*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1996
16. Donellan, Declan: *Reguli și instrumente pentru jocul teatral*, Ed. Unitext, traducerea S. Stănescu și I. Ieronim, București, 2006
17. Grotowski, Jerzy, *Teatru și ritual*, în Dialogul neîntrerupt al teatrului în secolul XX, vol. II, Editura BPT, București, 1973
18. Grotowski, Jerzy: *Spre un teatru sărac*; Editura Unitext, traducerea G. Banu și Mirella Nedelcu-Pătureanu, București, 1998
19. Ichim, Florica, *Conversație în șase acte cu Tompa Gabor*, Fundația Culturală “Camil Petrescu” - Revista Teatrul Azi, (supliment) București, 2003
20. Iliescu, Paul: *Stretching – componentă a pregătirii fizice* (idem, p. 339)
21. Jitea, Alexandru: *Stanislavski și sistemul său* (idem, p. 193)
22. Manda, Nicolae: *Teatralitatea, un concept contemporan*, UNATC Press, București, 2006
23. Masek, V. E. *Arta de a fi spectator*, Editura Meridiane, 1979
24. Mănuțiu, Mihai, *Redescoperirea actorului*, Editura Meridiane, București, 1985
25. Mănuțiu, Mihai, *Act și mimare*, Editura Eminescu, București, 1989
26. Mihăescu, Monica: *Instinctul imitației – atribut al naturii umane* (idem, p. 267)
27. Munro, Th, *Artele și relațiile dintre ele*, Editura Meridiane, 1981
28. Nadin, Mihai, *Reîntoarcerea la zero*, Editura Junimea, Iași, 1972
29. Oprescu, Dan, *Etic, estetic în gândirea românească*, Editura Enciclopedică, 1975
30. Popovici, Adriana Marina, *Lungul drum al teatrului către sine*, Ed. Anima, București, 2000
31. Spolin, Viola: *Improvizație pentru teatru*; Unatc Press, traducerea Mihaela Balan-Betu, București, 2008
32. Stan Sandina, *Arta vorbirii scenice*, EDP, București 1968

33. Stanislavski, Konstantin Sergheevici: *Munca actorului cu sine însuși*; traducerea Lucia Demetrius și Sonia Filip, ESPLA, București, 1955
34. Stanislavski C. S: *Viața mea în artă*; trad. I. Flavius și N. Negrea, Ed. Cartea Rusă, București, 1958
35. Tonitza-Iordache, Michaela și Banu, George: *Arta teatrului*, Ed. Nemira, București, 2005
36. Toporkov: *Stanislavski la repetiție*; Cartea rusă, București, 1951
37. Vasiliu, Mihai, *Istoria teatrului românesc*, EDP, 1995
38. Vianu, Tudor, *Arta Actorului în scrieri despre teatru*, Editura Eminescu, București, 1977

Articole privind didactica specialității – **ATELIER**, caiet de studii, cercetări și experimente al Catedrei de Arta Actorului, UNATC București:

- Bețiu, Mihaela, *Tehnica Alexander* (nr. 2/2002)
- Bețiu, Mihaela: *Importanța sistemului stanislavskian pentru antrenamentul actorului* (nr. 1-2/2003)
- Bețiu, Mihaela: *Viola Spolin, creatoarea jocurilor de teatru* (idem, p. 167)
- Boyd, Neva: *Teoria jocului; Valorile jocului* (idem, p. 237)
- Filip, Tania: *Sistemul Stanislavski* (idem, p. 107)
- Gâlea, Marius: *Improvizația ca metodă de lucru* (idem, p. 13)
- Gavrilescu, Liliana: *Copilul și jocul* (idem, p. 205)
- Gheorghiu, Mircea: *Mecanisme logice* (idem, p. 91)
- Gherghilescu, Vasile: *Comicul în dramaturgia teatrului de copii* (idem, p. 381)
- Iliescu, Paul: *Stretching – componentă a pregătirii fizice* (idem, p. 339)
- Jitea, Alexandru: *Stanislavski și sistemul său* (idem, p. 193)
- Mihăescu, Monica: *Instinctul imitației – atribut al naturii umane* (idem, p. 267)
- Naum, Cătălin: *Stanislavski și activitatea actorului* (idem, p. 117)
- Penciulescu, Radu: *Să-ți găsești propriul adevăr* (idem, p. 39)
- Popovici, Adriana Marina: *Pentru o poetică modernă a teatrului realist* (idem, p.283)
- Popovici, Adriana Marina: *Procesul comunicării scenice* (idem, p. 18)
- Puiu, Șerban: *Unitate și diversitate* (nr. 1-2/2001, p. 87)
- Rotaru, Dana: *Antrenamentul actorului lui Eugenio Barba* (nr. 1-2/2004 și 2005, p.54)
- Stavarache, Jeanine: *Sincretismul artelor în spectacolul pentru copii și tineret* (idem, p. 403)
- Tatai, Alexandru: *Drama în educație* (idem, p. 359)
- Vilmos, Rokaly: *Despre expresia corporală a actorului* (idem, p. 325)
- Zamfirescu, Florin: *O precizare metodologică* (nr. 1/2002, p. 11)

BIBLIOGRAFIE PENTRU DIDACTICA SPECIALITATII

1. Bârzea C., *Arta și știința educației*, EDP, București 1995
2. Brunner J., *Pentru o teorie a instruirii*, EDP București 1970
3. Călin M., *Procesul instructiv – educativ* EDP, București 1995
4. Cerghit I., *Metode de învățământ*, EDP, București, 1980
5. Crețu C., *Curriculum diferențiat și personalizat*, Ed. Polirom, Iași, 1996
6. Cristea S., *Dicționar de termeni pedagogici*, EDP, București, 1998
7. Cucos C., *Pedagogie și axiologie*, Ed. Polirom, Iași, 1995

8. de Katele J.M., *L`evaluation*, Bruxelles, 1986
9. Geissler E.G., *Mijloace de educație*, EDP, București, 1997
10. Ilea, Anca, Ilea, Anca(coordonator), Banciu Gabriel, Borzea Viorel, Gorgăneanu, Lucia Crinela *Ghid metodologic pentru aplicarea programelor școlare din aria curriculară arte*, București 2002, Ministerul Educației și Cercetării – Consiliul Național pentru Curriculum
11. *Ghiduri de evaluare pe discipline*, MEC-SNEE, 2000, 2001
12. Ionescu M., *Didactica modernă*, Ed. Dacia, Cluj, 1995
13. Ionescu M., *Previziune și control în procesul didactic*, Ed. Dacia, Cluj, 1979
14. Iucu R., *Managementul și gestiunea clasei de elevi*, Ed. Polirom, Iași 2000
15. Joița E., *Eficiența instruirii*, EDP, București, 1998
16. Landsherre G., *Evaluarea continuă a elevilor și examenele*, EDP, București, 1975
17. Ministerul Educației, *Curriculum Național*, București, 1999
18. Ministerul Educației și Cercetării *Planuri- cadru de învățământ* București 2001-2009
19. Ministerul Educației și Cercetării *Planuri de învățământ București* 2001-2009
20. Neacșu I., *Metode și tehnici de învățare eficientă*, Ed. Militară, București, 1990
21. Pavelcu V., *Principii de docimologie*, EDP, București, 1968
22. Preda V., *Îndrumător pentru folosirea mijloacelor tehnice de instruire*, UBB, Cluj, 1999
23. Radu I. T. , *Evaluarea procesului de învățământ*, București, EDP, 2001
24. Radu I., *Didactica modernă*, Ed. Dacia, Cluj, 1995
25. Radu I., *Experiența didactică și creativitate*, Ed. Dacia
26. Silverstone R., *Televiziunea în viața cotidiană*, Ed. Polirom, Iași, 1998
27. Stanciu M., *Reforma conținuturilor învățământului-cadru metodologic*, Ed. Polirom, Iași, 1999
28. Stoica A. (coord.), *Evaluarea curentă și examenele, Ghid pentru profesori*, Ed. Prognosis, București, 2001
29. Strungă C., *Evaluarea școlară*, Editura de Vest, Timișoara 1999
30. Șchiopu, *Psihologia vârstelor*, EDP, București, 1981
31. XXX, *Dicționar de pedagogie*, EDP, București, 1979
32. XXX, *Normative de dotare cu mijloace de învățământ*, MEN, București, 1993
33. XXX, *Psihopedagogie*, Ed. Spiru Haret, Iași, 1995

NOTĂ:

Sunt obligatorii documentele școlare reglatoare în vigoare: planuri-cadru, programe școlare, programele pentru examenele și evaluările naționale și manualele cuprinse în Catalogul manualelor școlare, valabile în învățământul preuniversitar în anul susținerii concursului

Autori

Lucia Crinela Gorgăneanu - consilier Centrul Național pentru Curriculum în Învățământul Preuniversitar

Lect. univ. dr. Mihaela Bălan Bețiu - Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică București

Conf. dr. Carmen Stanciu - Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică București